

PROČELJE CRKVE SV. FRANJE KSAVERSKOG U ZAGREBU

1784; Pićan; Novi Vinodol), kao i u ravnici (Poreč), a krajolik oživljuju male edikule, »poklonci« uz putove.

U Dalmaciji opsežna građevna djelatnost u renesansnim oblicima traje još i u toku XVII. st. Domaći tradicionalni kamenoklesari na Braču, Korčuli i u Dubrovniku počinju u prvim desetljećima XVII. st. usvajati sredozeremi barokni dekor, ali ne još i barokno oblikovanje prostora (Hvar, katedrala s udjelom I. Pomenića; župna crkva u Starome Gradu na Hvaru; župna crkva u Škripu na Braču). Neke obitelji (Macanović, Skoko) održavaju tradiciju lokalnih radionica i tijekom XVIII. st., podižući mnoge građevine od Zadra do Imotskoga, katkada sa zamjetnom osobnom maštovitosti. Tako *Ivan Macanović* zasniva 1698. za franjevačku crkvu u Sinju razgranati tlocrt s bočnim kapelama, kakav nije uobičajen u zbijenim dalmatinskim gradovima (crkva propala 1769); a *Ignacije Macanović* počinje 1726. graditi župnu crkvu u Nerežišćima na Braču, kojoj pročelje obuhvaća i bočne kapele, a meki, rašireni i svinuti oblici srodni su onima u Milni. Reminiscencije na ranije stilove osobito su izražene kod Macanovićevih zvonika (Donji Humac, oko 1766; Nerežišća, 1748). U šibenskom kraju među graditeljima se ističe obitelj *Skoko*, posebice majstor *Petar* (Šibenik, Nova crkva, 1742–59; Gospa van grada, 1740), čija je crkva Gospe od Vrpoljca (1722–26) primjer rustične monumentalnosti. Pod utjecajem mletačkoga baroka gradi karakteristične zvonike s otvorenom lođom pri vrhu i lukovičastom kapom (Betina). Srodan zvonik ima splitska crkva Sv. Križa. U Splitu je mletački arhitekt *F. Melchiori* sagradio crkvu Sv. Filipa 1735, u stilu provincijskoga mletačkoga tipa jednobrodne crkve s malim bočnim kapelama. Kod manjih crkava podižu se mali zvonici na preslicu (pravosl. crkva u Šibeniku; Vrpolje). U doba baroka u Dalmaciji je katkada postignuta natprosječna kvaliteta i u manjim kapelama (Igrane; Podgora, s kupolom; Kučište, s kićenim portalom). Najznačajnija djela crkvenoga graditeljstva toga doba ostvarena su, međutim, u Dubrovniku. Nakon potresa 1667. grad se obnavlja i gradi. Uz potporu dubrovačkoga građanina S. Gradića gradi se od 1671. po planu A. Buffalinija iz Urbina u duhu rim. baroka katedrala Sv. Marije, koju 1712. dovršava domaći graditelj *I. Katičić*. Podignuta je na skalini kao trobrodna građevina s poprečnim brodom, a na sjecištu ima kupolu s lanternom. Izvanjski sjaj rim. baroka odražava svojim pročeljem isusovačka crkva Sv. Ignacija (s bočnim kapelama u unutrašnjosti), građena po nacrtima A. Pozza (1699–1725). Slikovito i efektno stubište, koje vodi od Poljane do

CRKVA MARIJE MAGDALENE U SELIMA KRAJ SISKA

uzvisine pred crkvom, gradio je 1735. rimski graditelj *P. Passalacqua*. Mlečanin *M. Gropelli* daje crkvi Sv. Vlaha tradicionalnu venecijansku osnovu centralne kvadratične građevine s upisanim križem i kupolom (1706–15). U drugim se dalm. gradovima barokiziraju starije građevine, pa tako i neke monumentalne srednjovj. crkve (katedrala u Trogiru; crkva Sv. Marije u Zadru).

Na profanu arhitekturu baroka utječe pak još uvijek aktualna opasnost od Turaka te se grade fortifikacije Vaubanovog tipa, koje — izvedene po planu — sapinju i starije i novije urbane aglomeracije. U XVII. st. gradi ih A. Magli u Splitu i Klisu. Niz nacrti izradio je oko 1650. za S Hrvatsku M. Stier. Među najvažnijima su u XVIII. st. fortifikacije u Slavonskome Brodu (1722–39) i u Osijeku (izvedene po planu Beckers-Goseaua,

CRKVA MARIJE JERUZALEMSKE NA TRŠKOME VRHU KRAJ KRAPINE

